

Přilákejte na svou zahradu opylovače

Postavte jim
hmyzí hotel

Proč jsou opylovači nenahraditelní

V posledních letech ubývá včelstev včely medonosné. Důvody jsou včelí paraziti a nemoci (varroáza, včelí mor), dále nadměrné používání chemie a v neposlední řadě i nedostatek včelařů. Opylovači jsou však důležití pro vývoj rostlin a těžko je sami nahradíme (zkuste si opylovat kvetoucí stromy na zahradě štětečkem, na rozdíl od včel byste to asi brzy vzdali). Dobrým způsobem, jak se úbytku opylovačů bránit, je přilákat je na svou zahradu a ideálně je zde také udržet. To se nám může podařit, pokud jim postavíme vhodné hmyzí domečky a nalákáme je na chutnou potravu. Ukážeme si, jak správně postavit hmyzí hotel, kdo v něm bude bydlet a jaké rostliny nám opylovače přilákají.

Hmyzí hotel

Hmyzí hotel nabízí hnízdní příležitosti druhům blanokřídlého hmyzu, a to především samotářským včelám, které opylují mnoho druhů rostlin. Navíc jsou samotářské včely méně ochotné k bodnutí žihadlem - nemají sociální citění a potřebu ochraňovat včelstvo, královnu a velké zásoby medu - žijí si tedy samy pro sebe a nejsou tolik agresivní, což jistě oceníte, pokud Vám budou po zahradě pobíhat malé děti či pokud máte alergii na hmyzí bodnutí. Druhy hmyzu, které se Vám zabydlí ve hmyzím hotelu, jsou užitečné i tím, že hubí rostlinné škůdce. Hmyzí hotel je tedy nejen účelný, ale i estetický a vzdělávací - můžete tak sami nebo i s dětmi sledovat dění v hotelu a dozvědět se tak mnoho zajímavých informací ze života samotářských blanokřídlých.

Jak hmyzí hotel postavit a kam ho umístit?

U velikosti a tvaru hmyzího hotelu se fantazii meze nekladou. **Dřevěná konstrukce** může mít tvar domečku nebo třeba tvar "velké králíkárný". Hmyzí hotel můžete stlouct z prken, dobře poslouží třeba i stará skříň. Co ale musí mít hmyzí hotel vždy, je **nepromáčivá střecha**. Také by měl stát na nohách (být připevněn na kůlu nebo třeba za očko na stromě či budově), takto se do něj hůře dostanou mravenci, kteří by nám mohli hmyzí obyvatele vyplnit. Proti hmyzožravým ptákům můžeme hotel ochránit **instalací pletiva na přední stranu**. Zvenčí je potřeba hotel **ošetřit šetrným lakem**, aby dřevo vydrželo povětrnostní podmínky, ale lak musí být opravdu ekologický, když bude hmyzu hotel "smrdět", tak se do něj nenastěhují.

Když máme konstrukci hmyzího hotelu hotovou, na řadu přijde jeho **vyplnění materiálem**. Nejoblíbenějším hnízdním materiálem jsou **rákosová stébla**, která se dají sehnat u rybníka (pozor, nesmí jít o chráněnou lokalitu). Rákosová stébla nastříháme na délku 15 - 20 cm, kratší délky ke hnízdění blanokřídlym nevyhovují. Dále můžeme využít **dutá stébla slámy** nebo i miřkovitých rostlin. Obyvatelé hmyzího hotelu dále ocení **špalíky či větve s předvrtanými otvory, navrtané cihly, šišky, kůru, slámu, prázdné šnečí ulity, suchou trávu, mech** a podobné přírodní materiály. Jednou za čas je dobré část hnízdního materiálu obnovit. To však neprovádíme na jaře, kdy je ve hmyzím hotelu největší aktivita. Pozor také na přezimující hmyz, použitý hnízdní materiál nikdy nevyhazujeme do uzavřené nádoby, odkud by se hmyz pak již nedostal ven.

Hmyzí hotel umístíme na **slunné a suché místo**, orientujeme ho **ideálně na jih** (případně JZ nebo JV). V blízkosti hmyzího hotelu musí být dostatek potravy pro jeho obyvatele (**kvetoucí dřeviny a byliny, ideálně květnatá louka**).

Buďte trpěliví, někdy trvá trochu déle, než hmyz nové obydlí objeví, pokud však dodržíte jižní orientaci a v blízkosti hotelu bude hojnost potravy, již brzy se na své nové hmyzí sousedy můžete těšit.

Jaké druhy se do vašeho hotelu mohou nastěhovat?

Mezi nejčastější hosty, které se Vám v hotelu zabydlí, můžeme počítat např. Samotářskou včelu **zednici rezavou** (*Osmia rufa*) – 1, která se významně podílí na opylování ovocných stromů, dokáže dokonce opylit za stejnou dobu 10 krát více květů než dělnice včely medonosné. Musí k tomu však mít slunečné počasí. Kartáč na sběr pylu má umístěný na břichu (na rozdíl od včely medonosné, která je má na nožičkách), "plave" mezi pilovými tyčinkami a vyčesává pyl vrtivými pohyby zadečku.

Dalším zástupcem je **zednice rohatá** (*Osmia cornuta*) – 2, velký druh samotářské včely (až 15 mm). Má ráda teplé klima, miluje květy jabloní a ze zimního spánku se probouzí již časně z jara.

Dřevobytkta obecná (*Heriades truncorum*) – 3 má ráda hvězdicovité rostliny (bodláky, pcháče, kopretiny, heřmánek, vratič). Pyl vyčesává třaslavými pohyby zadečku.

Pelonoska hluchavková (*Anthophora plumipes*) – 4 má zavalité chlupaté tělo a tak se trochu podobá čmelákovi. Má ráda kopřivy a hluchavky, později z jara opyluje i jabloně. Je vynikající letec, umí létat velmi rychle, ale dokáže se v letu zastavit a zůstat ve vzduchu na jednom místě třeba i minutu.

Čalounice mateřídoušková (*Megachile rotundata*) – 5 je významným opylovačem vojtěšky. Naše včela medonosná dokáže vojtěšku opylit pouze z 1-2 %. Jde sice o silně nektarodárnou rostlinu, avšak naše včely s ní mají veliký problém. Systém blizny a pestíku této rostliny je totiž utvořen do takového „vystřelovacího“ mechanismu, který, jakmile se včela do květu snaží dostat, se uvolní a včela o něj dostane prudkou ránu do podbradku o síle 10 krát větší než je její váha. Čalounice mateřídoušková si však na tento systém vypracovala výbornou techniku, díky kterému se jí daří květ otevřít a vojtěšku opylit.

Ve hmyzím hotelu se daří i samotářským vosám.

Dřevovrtka obecná (*Trypoxylon figulus*) má tělo dlouhé až 12 mm, létá od května do září a hnízdo si staví v dutých lodyhách rostlin (rákos, sláma). Larvám nosí dřevovrtky jako potravu ochromené pavouky, do jedné plodové komůrky jich nanosí až 50. V ČR žije 11 druhů rodu *Trypoxylon*, většina z nich je hojných.

Dalšími druhy samotářských vos jsou např. kutilky, jízlivky, hrnčířky nebo zlatěnky, které jsou velmi hojné a parazitují na jiných samotářských vosách či včelách. Samička zlatěnky naklade vajíčko do hnízda samotářské vosy, vylíhlá larva zlatěnky odstraní hostitelskou larvu a sama pokračuje ve vývoji na připravených zásobách ochromeného hmyzu. Nejčastějším druhem je **zlatěnka modrá** (*Chrysis cyanea*) – 6.

Chcete do své zahrady přilákat i jiné živočichy?

Zvyšte biodiverzitu okolí Vašeho domu či Vaší firmy!

Poradíme Vám, jak přilákat různé druhy užitečného hmyzu,
dutinových ptáků, savců, motýlů, brouků, ještěrek či obojživelníků.

Obráťte se na nás:

Ekocentrum Koniklec, o. p. s.,

Vlkova 34, Praha 3, 130 00

www.ekocentrumkoniklec.cz

www.ekoporadnypraha.cz

Mgr. Tereza Součková, tel.: 774 497 378

e-mail: tereza.souckova@ekocentrumkoniklec.cz

Firmám nabízíme vizualizaci
s umístěním jednotlivých prvků
zvyšujících biodiverzitu okolí.

Zdroje:

Včel ubývá kvůli pesticidům a nedostatku včelařů | Biospotřebitel. Biospotřebitel [online]. Dostupné z: <http://biospotrebitel.cz/clanek/vcel-ubyva>

Novinky | Krok ze školy do přírody [online]. Copyright ©N [cit. 24.09.2017].

Dostupné z: http://www.krokdoprirody.cz/userFiles/hmyzi_hotel.pdf

Opylování rostlin díky včelám. Martin Vrátník - soudní tlumočník pro jazyk německý. Ověřené překlady, tlumočení a včelaření [online].

Copyright © 2003 [cit. 24.09.2017].

Dostupné z: <http://www.vratnik.cz/cs/vcelareni/vcelareni/94-opylovani-diky-vcelam>

